Rok 1914.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część CLXXVII. — Wydana i rozesłana dnia 29. listopada 1914.

Treść: № 326. Rozporządzenie, którem w porozumieniu z Ministerstwem wojny i innemi interesowanemi Ministerstwami wydaje się postanowienia wykonawcze do ustawy z dnia 26. grudnia 1912, dotyczącej powinności wojennych.

326.

Rozporządzenie Ministerstwa obrony krajowej z dnia 14. listopada 1914,

którem w porozumieniu z Ministerstwem wojny i innemi interesowanemi Ministerstwami wydaje się postanowienia wykonawcze do ustawy z dnia 26. grudnia 1912, Dz. u. p. Nr. 236, dotyczącej powinności wojennych.

Do § 4.

1. Do wyboru osób, które na zasadzie ustawy mają być powołane do świadczenia usług osobistych, mają zastosowanie obok unormowanych w ustępie drugim paragrafu ustawy zasady następujące:

a) nie należy przeznaczać osób przed ukończeniem 17. roku życia, o ile nie chodzi o młodocianych robotników pomocniczych, którzy i tak są już zatrudnieni w jednym z zakładów, objętych rekwizycyą na zasadzie § 18. ustawy;

b) osoby potrzebne, jeżeli nie używa się ich do pełnienia służby w poczcie siły zbrojnej, należy powoływać o ile możności z tej samej miejscowości, gdzie mają być zajęte, albo z najbliższej okolicy tej miejscowości.

2. Osobom, powołanym do świadczenia usług osobistych i należących do pocztu siły zbrojnej, będzie zapewniona ochrona, polegająca na prawie międzynarodowem i przewidziana w istniejących układach państwowych, dotyczących zwyczajów wojny lądowej, w ten sposób,

1. że stoi na ich czele osoba, odpowiedzialna za swych podwładnych;

2. że mają pewną zdala widoczną odznakę;

3. że gdyby miały być w pewnym poszczególnym wypadku uzbrojone, otwarcie broń noszą i

4. przestrzegają ustaw i zwyczajów wojennych.

Do § 6.

W razie objęcia rekwizycyą zakładów przemysłowych i innych zakładów ruchu należy w umowach, zawartych przez zarząd wojskowy z właścicielami przedsiębiorstw, nałożyć na pracodawcę obowiązek, aby bez zgody służbobiercy nie zmieniał warunków, istniejących co do płacy, służby i pracy ani nie żądał większych świadczeń bez odpowiedniego wynagrodzenia.

W tych przypadkach, w których służbobierca według przepisów ustawowych, miarodajnych dla jego stosunku pracy i służby, ma prawo do natychmiastowego rozwiązania tego stosunku, nie może go służbodawca nawet wtedy zmusić do pozostania w jego stosunku służby lub pracy, gdyby odnośny zakład został na zasadzie ustawy objęty rekwizycyą przez zarząd wojskowy.

Właściwość tych sądów (władz), które według ustaw obowiązujących mają rozstrzygać spory, wynikające z stosunku służbowego i stosunku pracy, pozostaje nadal w mocy.

Nastanie obowiązku, opartego na § 6. ustawy, winien służbodawca ogłosić w odpowiedni sposób w pracowniach.

Do § 7.

1. Wynagrodzenie za świadczenia osobiste polega na dziennej płacy pieniężnej i na zwrocie ewentualnych wydatków na podróż, połączonych z pełnieniem usług.

Przy udzielaniu utrzymania in natura należy z płacy pieniężnej potrącić wynagrodzenie, ustanowione w niniejszem rozporządzeniu (do § 22.) za utrzymanie w naturze.

Dzienne wynagrodzenie pieniężne dla osób, które się powołuje do usług, pełnionych w wojsku przez oficerów lub osoby z nimi na równi postawione, jak lekarzy, inżynierów, lekarzy weterynaryjnych, wymierza się na podstawie należytości pieniężnych, przypadających gażystom X. klasy rangi najniższego stopnia płacy. Zwrot wydatków podróżnych należy się im jak gażystom X. klasy rangi.

Wynagrodzenie pieniężne za pełnienie usług w charakterze osób, pielęgnujących chorych, wynosi dziennie 8 K, za usługi w charakterze innych pomocników sanitarnych, kierowników względnie dozorców ruchu pojazdów motorowych, mechaników, maszynistów, konduktorów lub kowali dla środków przewozowych, oraz w charakterze kierowników partyi przy pędzeniu bydła rzeźnego, dziennie 5 K, wreszcie za usługi w charakterze woźniców, prowadzących zwierzęta juczne, poganiaczy, parobków, przeznaczonych do sprzęgania, lub wyrobników dziennych, dziennie 3 K, przyczem jednak nie należy przekraczać wynagrodzenia, zwyczajnego w danem miejscu, jak długo odnośnych osób używa się w miejscach ich pobytu. Wynagrodzenie to oraz płacę pieniężną za ewentualne inne świadczenia usług winien ustanawiać wojskowy kierownik stacyi zatrudnienia, w danym razie o ile możności w porozumieniu z naczelnikiem gminy, a ewentualnie także w porozumieniu z polityczną władzą powiatową. Przytem należy według rodzaju świadczonych usług lub wykonywanej pracy uwzględniać poprzednio wspomniane stopy maksymalne a w żadnym wypadku nie można przekraczać najwyższej kwoty dziennej 8 K.

Wynagrodzenie pieniężne oraz zwrot ewentualnych wydatków podróżnych, połączonych z pełnieniem usług, uiszcza sie wedle wojskowych przepisów należytościowych, o ile w następujących przepisach nie postanowiono czego innego.

2. Osoby, ktorych się używa w zakładzie przemysłowym lub innym zakładzie, objętym w zarząd wojskowy, należy wynagradzać w sposób, przyjęty dotychczas w tym zakładzie. Świadczenia ponad zwykłą miarę należy odpowiednio wynagradzać.

3. Wysokość odszkodowania, które należy płacić za zużycie i uszkodzenie narzędzi, winny ustanawiać władze (organa), którym przydzielono robotników do pełnienia usług, według wartości zwyczajnej w porozumieniu z zastępcą gminy, w której robotnika się uwalnia; odszkodowanie należy wypłacić w dniu uwolnienia.

4. Do postępowania z osobami, przyjętemi do stanu chorych wojskowego zakładu sanitarnego, należy także bezpłatne utrzymanie i bezpłatne dostarczanie lekarstw, natomiast za czas ten należy się tylko połowa dziennego wynagrodzenia pieniężnego. Przez wojskowe zakłady sanitarne należy także rozumieć zajęte przez zarząd wojskowy szpitale i szpitale w koniecznej potrzebie, należące do gmin (§ 25.).

Do § 8.

1. Przy ocenie warunków ewentualnego roszczenia o zaopatrzenie oraz przy przyznaniu i wypłacaniu poborów zaopatrzenia należy stosować ustawowe postanowienia o zaopatrzeniu osób wojskowych i osób po nich pozostałych. Potrzebne dochodzenia należy przeprowadzać z urzędu, jeżeli środki dowodowe, dostarczone przez stronę (świadectwo lekarskie), nie wystarczają.

2. Pod względem wymiaru poborów zaopatrzenia należy uważać na równi:

a) osoby, powołane do świadczenia usług, pełnionych w wojsku przez oficerów lub osoby z nimi na równi postawione, jak lekarzy, inżynierów, lekarzy weterynaryjnych, z gażystami X. klasy rangi na najniższym stopniu płacy;

b) osoby pielęgnujące chorych, z nie należącymi do żadnej klasy rangi gażystami na najniższym stopniu gaży;

c) innych pomocników sanitarnych, kierowników względnie dozorców ruchu pojazdów motorowych, mechaników, maszynistów, konduktorów dla środków przewozowych, oraz kierowników partyi przy pędzeniu bydła rzeźnego, z plutonowymi;

d) kowali przy środkach przewozowych i profesyonistów wszelkiego rodzaju, z kapralami;

e) woźniców lub prowadzących zwierzęta juczne, poganiaczy, parobków, przeznaczonych do sprzęgania, oraz wyrobników dziennych, z żołnierzami bez szarży.

Jeżeli rozchodzi się o roszczenia do zaopatrzenia, przyługujące innym osobom, nie zaliczonym do wspomnianej poprzednio kategoryi, względnie osobom po nich pozostałym, ustala w każdym przypadku wysokość poborów zaopatrzenia komisya ministeryalna, wspomniana w § 33. ustawy.

Do § 9.

1. Osoby używane do świadczenia usług osobistych w celach wojennych nie będą zobowiązywane na artykuły wojenne. Nie podlegają one tedy postanowieniom II. części księgi wojskowej ustawy karnej „o zbrodniach wojskowych i występkach wojskowych oraz o karaniu za nie“; postanowienia te wchodzą w rachubę tylko co do tych osób, które należą do załogi okrętu wojennego, pełniącego służbę, lub statku, wcielonego w razie mobilizacyi lub wojny na pewien czas do marynarki wojennej, i przed wstąpieniem do tego stosunku zostali zobowiązani przysięgą na banderę.

Wojskowe sądownictwo karne będzie sprawowane przez sądy wspólnej siły zbrojnej lub obrony krajowej.

2. Przeciw osobom, używanym do świadczenia usług osobistych, należy stosować jako kary dyscyplinarne naganę i dyscyplinarne kary aresztu, odpowiadające rodzajowi ich służby. Przytem należy uważać na równi:

osoby, używane do świadczenia usług, pełnionych w wojsku przez oficerów lub osoby z nimi na równi postawione, z oficerami;

osoby, pełniące służbę jako werkmistrze, przodownicy lub podurzędnicy, jakoteż osoby biegłe w pielęgnowaniu chorych, z sierżantami;

osoby wspomniane w postanowieniach wykonawczych do § 8., lit. *c)* i *d)*, z plutonowymi, służącymi nadal dobrowolnie;

w końcu osoby, wymienione w tychże postanowieniach pod lit. *e)* z żołnierzami bez szarży.

Osoby, wymienione w pierwszym ustępie paragrafu ustawy, podlegają karnej władzy dyscyplinarnej komendanta oddziału wojskowego, przy którym świadczą usługi osobiste.

Funkcyonaryusze przedsiębiorstw komunikacyjnych i osoby, używane do robót pod kierownictwem wojskowości, podlegają pod względem „dyscyplinarnym“ komendantowi wojskowemu, pod którego kierownictwem przedsiębiorstwo pozostaje lub robotę się spełnia. Jeżeli osobą, mającą według przepisów powyższych prawo karania, jest oficer sztabowy lub osoba z nim równorzędna, natenczas przysługuje im władza karna komendanta oddziału wojska, jeżeli jest nią oficer wyższy lub osoba z nim równorzędna, natenczas przysługuje im władza karna komendanta odkomenderowanego poddziału wojska. Aspirantom na oficerów i aspirantom na urzędników wojskowych jakoteż podoficerom, występującym w charakterze komendantów transportu lub oddziału, można nadać prawo karania dyscyplinarnego w ramach, obowiązujących w tym względzie przepisów wojskowych. Jeżeli osobą, mającą prawo karania jest oficer wyższy lub osoba od niego rangą niższa, natenczas (wyższe) prawo karania, przysługujące komendantowi oddziału wojska, wykonywane będzie przez tego komendanta, który ma to prawo karania nad osobą, uprawnioną do karania.

3. Osoby, używane do świadczenia usług osobistych, winien komendant wojskowy zanim rozpoczną swą służbę pouczyć o tem, w jakim zakresie podlegają wojskowemu sądownictwu karnemu i wojskowej karnej władzy dyscyplinarnej. Pouczenie to odbyć się ma w tym języku krajowym, którym posługuje się osoba, mająca być pouczoną.

Do § 10.

1. Za zwierzęta, zdatne do transportu ciężarów, nie należy z reguły uważać bydła do chowu lub bydła, dającego mleko. Objęcie rekwizycyą takich zwierząt do służby transportowej może tedy nastąpić tylko wyjątkowo, jeżeli zwierzęta te przyzwyczajone są do pociągu i takie ich użycie nie naraża na szwank ich właściwego przeznaczenia na przyszłość. Przytem wolno dopiero w przypadku ostatecznym wziąć w rachubę zwierzęta, należące do trzód zarodowych lub stowarzyszeń, zawiązanych dla utrzymywania trzód bydła, jakoteż zwierzęta, zakupywane lub premiowane przy pomocy subwencyi państwa lub kraju. Należycie wypróbowane matki, tudzież buhajki i byki rozpłodowe oraz zwierzęta z posuniętą daleko ciężarnością nie należy pod żadnym warunkiem obejmować rekwizycyą.

2. Za wozy i zwierzęta, oddane do służby w celu przewożenia (służby zwierząt jucznych), płaci się dziennie następujące wynagrodzenia:

za wóz dwuzaprzężny, zaprzężony w konie . . . . 6 K

za wóz jednozaprzężny, zaprzężony w konie . . . . 4 „

za wóz dwuzaprzężny, zaprzężony w woły . . . . 5 „

za dwa konie pociągowe z uprzężą . 4 „

za zwierzę juczne . . . . 2 „

za konia pod wierzch . . . . . . 3 „

Oprócz tego należy się pasza dla zwierząt. Również ponosi zarząd wojskowy koszta utrzymania wozów w dobrym stanie, koszta uprzęży i siodeł z przyborami do jazdy oraz podkucia.

Przynależnemu personalowi należą się wynagrodzenia według postanowień wykonawczych do § 7.

Wynagrodzenia i zapłaty należą się od dnia odebrania aż do oddania a potem jeszcze za tyle dni, ile potrzeba na powrót najkrótszą drogą do miejsca, w którym nastąpiło odebranie (miejsca oddania), przyczem każde 40 kilometrów jakoteż resztę, przewyższającą 20 kilometrów, należy liczyć za świadczenie w jednym dniu.

Wozy i zwierzęta (wozy lokalne), potrzebne do przejściowego użytku dla wojskowych celów lokalnych, zabiera się na dni w miejscu zapotrzebowania lub jego najbliższej okolicy i używa się ich w taki sposób, aby w razie użytku całodziennego mogły wrócić do miejsca, gdzie stoją, w ciągu 16 godzin, w razie zaś użytku przez pół dnia, w ciągu 8 godzin od chwili odjazdu z tegoż miejsca. Za całodzienny użytek tych wozów lokalnych należą się wynagrodzenia względnie zapłaty, ustanowione w postanowieniach wykonawczych do niniejszego paragrafu i do § 7., za użytek przez pół dnia należy się połowa tychże, w żadnym jednak razie nie należy się skarbowe utrzymanie dla ludzi lub zwierząt.

Do § 11.

Za oddane pojazdy, poruszane siłą motoru, płaci się dziennie następujące wynagrodzenia:

za koło motorowe bez wozu . . .	4 K
za koło motorowe z wozem	5 „
za samochód osobowy z dwoma siedzeniami włącznie z siedzeniem kierownika	15 „
za samochód osobowy z więcej siedzeniami	20 „
za autobus	30 „
za samochód ciężarowy, a mianowicie:	
dla ciężaru użytkowego do 1500 kilogramów	25 „
dla ciężaru użytkowego od 1500 do 3000 kilogramów	30 „
dla ciężaru użytkowego ponad 3000 kilogramów	35 „
za lokomotywę drogową lub pługową albo inną maszynę pociągową	40 „
za taczkę doczepną	5 „
za wóz doczepny	10 „

Najwyższy ciężar użytkowy należy ustalić przy odbieraniu pojazdów ewentualnie zapomocą świadectw firmy.

Utrzymanie pojazdów, poruszanych siłą motoru, i dostarczanie przedmiotów, potrzebnych do ich ruchu, należy do zarządu wojskowego.

Kierownikom, względnie dozorcom ruchu (maszynistom, mechanikom), używanym do pełnienia usług na zasadzie niniejszej ustawy, należy się wynagrodzenie według przepisów wykonawczych do § 7.

Wynagrodzenia i zapłaty należą się od dnia odebrania aż do oddania a potem jeszcze przez tyle dni, ile potrzeba do powrotu najkrótszą drogą do miejsca, gdzie je w swoim czasie oddano, przyczem należy liczyć za świadczenie w jednym dniu co do samochodów osobowych i kół motorowych po 200 kilometrów, co do autobusów i samochodów ciężarowych po 100 kilometrów a co do lokomotyw drogowych i pługowych oraz innych maszyn pociągowych po 30 kilometrów jakoteż resztę, przewyższającą więcej jak o połowę odnośną ilość kilometrów.

Pojazdy poruszane siłę motoru (wozy lokalne), potrzebne do przejściowego użytku dla wojskowych celów lokalnych, zabiera się na dni w miejscu zapotrzebowania lub jego najbliższej okolicy i używa się ich w ten sposób, aby w razie użytku całodziennego mogły wrócić do miejsca, gdzie stoją w ciągu 16 godzin, w rasie zaś użytku przez pół dnia, w ciągu 8 godzin od chwili odjazdu z tegoż miejsca. Za całodzienny użytek tych wozów lokalnych należy się posiadaczowi pojazdu, poruszanego siłą motoru, wynagrodzenie, ustanowione w postanowieniach wykonawczych do niniejszego paragrafu, kierownikowi (dozorcy ruchu) zapłata, przepisana w postanowieniach wykonawczych do § 7., za użytek zaś przez pół dnia połowa tych kwot, w żadnym jednak wypadku nie należy się skarbowe utrzymanie. Przedmiotów potrzebnych do ruchu ma dostarczać posiadacz bez prawa do wynagrodzenia za nie.

Do § 12.

1. Przed objęciem statków wodnych czy statków powietrznych winno odbyć się stwierdzenie komisyonalne ich pospolitej wartości.

Komisya taka składa się:

a) z jednego reprezentanta politycznej władzy powiatowej w charakterze prezesa,

b) z jednego reprezentanta wojskowości,

c) z jednego reprezentanta władzy skarbowej.

Na żądanie jednego z członków komisyi winien prezes powołać rzeczoznawcę, od którego ma odebrać przysięgę przed rozpoczęciem czynności urzędowej. W razie różnicy zdań przyjmuje się wartość w przeciętnej wysokości kwot, podanych przez trzech członków komisyi.

Rzeczoznawcy należy się wynagrodzenie, które ustala komisya w wysokości najwyżej 8 K dziennie, w czem ma być już zawarty zwrot wydatków na podróż. Wynagrodzenie to wypłaci zaliczkowo na rachunek etatu wojskowego polityczna władza powiatowa miejsca oddania.

2. Jeżeli co do zupełnego oddania lub oddania do użytku nie przyszło mimo usilnych starań dobrowolne porozumienie do skutku, natenczas należy za zupełne oddanie zapłacić ustaloną cenę szacunkową, zaś wynagrodzenie, przypadające za użycie (z przyborami i załogą lub bez nich), winna ustalić komisya w taki sam sposób jak wartość.

Co do warunków płacy, służby i pracy załogi statków wodnych i powietrznych mają zastosowanie postanowienia wykonawcze do § 6.

Do § 13.

1. Za potrzebne do celów sanitarnych (lit. *d*) należy uważać także statki i zwierzęta, używane stale do czyszczenia ulic, wywozu śmiecia i odchodów ludzkich.

Za duszpasterzy, lekarzy i lekarzy weterynaryjnych na wsi (lit. *e*) należy uważać także tych, którzy mieszkają wprawdzie w mieście, wykonują jednak swój zawód także w jednej lub więcej gminach wiejskich.

Pod stadninami prywatnemi (lit. *g*) należy rozumieć wszystkie przedsiębiorstwa hodowlane, które używają stale conajmniej cztery klacze do hodowli. Za klacze źrebne uważać należy także te klacze, które w ubiegłym w ostatnim czasie okresie stanowienia zostały odstanowione przez ogiera państwowego lub licencyonowanego ogiera prywatnego, chyba że w ostatnich dwóch latach mimo stanowienia pozostałe jałowe.

2. Prawo do odszkodowania może — jeżeli ono należy się wedle ustawy w tym lub owym przypadku — wchodzić tylko w takim razie w rachubę, jeżeli zarząd wojskowy nie dał odszkodowania przez udzielenie takiego samego przedmiotu lub naprawienie uszkodzonego.

Do § 14.

Za zabrane gołębie należy uiszczać jednorazowe wynagrodzenie w kwocie 1 K 50 h za sztukę.

Do § 15.

1. Komisyonalne stwierdzenie wartości świadczenia winno nastąpić wedle przepisów, zawartych w trzech ostatnich ustępach punktu 1. postanowień wykonawczych do § 12.

2. O szkodzie, wyrządzonej w środkach przeprawy oraz w przedmiotach zbudowanych sztuką, które znajdują się w posiadaniu osób prywatnych, winien poszkodowany — jeżeli szkoda ta nie została w obopólnem porozumieniu wynagrodzona w gotówce albo potwierdzona (pokwitowana) — donieść natychmiast politycznej władzy powiatowej, podając wysokość szkody, zaś ta władza winna ją bezzwłocznie zbadać, powołując do tego rzeczoznawcę, przy szkodach, wynoszących więcej jak 1000 K, przybierając także reprezentanta władzy skarbowej. Jeżeli poszkodowany nie zadowoli się kwotą odszkodowania, ofiarowaną mu na podstawie tych dochodzeń przez zarząd wojskowy w porozumieniu z zarządem skarbowym, natenczas dochodzenie powyższe ma stanowić podstawę dla postępowania, które będzie przeprowadzone według § 33. Wynagrodzenie, co do którego należy się z rzeczoznawcą naprzód umówić, wypłaci polityczna władza powiatowa na rachunek zarządu wojskowego. Odebranie przysięgi od rzeczoznawcy należy do politycznej władzy powiatowej.

Do § 17.

Co do doniesienia o szkodzie, zrządzonej skutkiem używania prywatnych urządzeń telegraficznych i telefonicznych, co do badania szkody i wynagrodzenia za nią, ma zastosowanie punkt 2. postanowień wykonawczych do § 15.

Do § 18.

1. Zakłady dla ruchu i zakłady przemysłowe można obejmować rekwizycyą z tytułu powinności wojennej tylko w przypadku bezwarunkowej konieczności; także i w tym przypadku należy się jednak starać o osięgnięcie dobrowolnego porozumienia z osobą obowiązaną.

2. Jeżeli na posiadacza zakładu dla ruchu lub zakładu przemysłowego nałożono obowiązek do dalszego prowadzenia przedsiębiorstwa, wówczas jest tenże obowiązany, produkta swe, o ile ich zarząd wojskowy zażąda, oddawać mu do rozporządzenia bezzwłocznie po takich cenach, po jakich zbywał przeciętnie swe produkta w ciągu ostatniego roku przed ogłoszeniem rozpoczęcia się zobowiązania do świadczenia powinności wojennych. O ile zobowiązany do świadczenia z powodu znacznej zmiany, zaszłej w kosztach produkcyi (wahania się cen produktów surowych, zwiększenie lub zmniejszenie się wydatków na zarząd z powodu rozszerzenia lub ograniczenia ruchu w interesie zarządu wojskowego, ewentualne dostarczenie personalu przez zarząd wojskowy itd.), zażąda zmiany ceny lub zarząd wojskowy zmianę tą uzna za wskazaną, a porozumienie w tym względzie nie przyjdzie do skutku, zasięgnie zarząd wojskowy co do wysokości ceny, w danym razie odpowiedniej, opinii nieinteresowanych rzeczoznawców i poweźmie decyzyę po porozumieniu się z zarządem skarbowym. Na wezwanie zarządu wojskowego wymieni rzeczoznawców ta władza centralna, która według swego zakresu działania i z uwagi na rodzaj zobowiązanego do świadczeń przedsiębiorstwa wchodzi w tym względzie przedewszystkiem w rachubę.

Dla ważniejszych artykułów użytkowych, nadających się do ustanowienia cen jednolitych (artykuły nabywane ustawicznie w wielkich ilościach), winien ustalać ceny, o ile nie chodzi o artykuły, dla których ogólne stopy wynagrodzenia mają być ustalone w drodze rozporządzenia, w odpowiednich terminach zarząd wojskowy w porozumieniu z zarządem skarbowym i współinteresowanemi władzami centralnemi po wysłuchaniu bezstronnych rzeczoznawców, których wybrać ma dotycząca władza centralna z kół zawodowych, wchodzących

w rachubę. W komisyi takiej przewodniczy reprezentant zarządu skarbowego.

Jeżeli posiadacz zakładu nie zadawalnia się cenami, według postanowień powyższych ustalonemi, może dochodzić swego roszczenia po myśli § 33. ustawy.

3. Jeżeli żądanie dotyczy oddania do używania (do użytku) a co do wynagrodzenia jakoteż co do warunków oddania tudzież odebrania z powrotem zakładu przemysłowego porozumienie nie zostanie osiągnięte, należy wynagrodzenie jakoteż warunki oddania i odebrania zakładu ustalić przez komisyę.

Tytułem wynagrodzenia należy przyznać posiadaczowi zakładu dochód przeciętny, osiągnięty w ostatnich pięciu latach, a w razie, jeżeli zakład istnieje krócej, przeciętny dochód roczny od chwili istnienia zakładu, przyczem za dochód należy uważać nadwyżkę, pozostałą z dochodów przedsiębiorstwa po potrąceniu przypadających na utrzymanie ruchu w zakładzie kosztów zarządu i ruchu, wszelkich innych wydatków oraz podatków i innych danin publicznych wraz z dodatkami, ewentualnych strat, wreszcie po uskutecznieniu odpowiednich odpisań tytułem zmniejszenia się wartości objektów majątkowych i po potrąceniu odsetek od długów. Wydatki, połączone z prawidłowem prowadzeniem przedsiębiorstwa, obciążają przez czas oddania przedsiębiorstwa zarządowi wojskowemu wspólny etat wojskowy. Jeżeli w czasie trwania oddania wynikły szkody z powodu rozszerzenia (intenzywnego używania) lub ograniczenia przedsiębiorstwa, albo z powodu prowadzenia ruchu przez personal, dostarczony przez zarząd wojskowy, wówczas należy po ustaniu rekwizycyi oznaczyć przez komisyę te szkody, jak również w razie niedojścia porozumienia do skutku należące się za nie odszkodowanie.

Co do zarządzonych powyżej ustalań przez komisyę mają zastosowanie postanowienia drugiego i trzeciego ustępu punktu 1. postanowień wykonawczych do § 12. z tą zmianą, że przed powzięciem decyzyi wysłuchać należy w razie potrzeby jednego do trzech rzeczoznawców, których wyznaczy izba handlowa i przemysłowa. O ile wynagrodzenie, co do którego należy się naprzód z rzeczoznawcą umówić, przewyższa stopy wynagrodzenia, ustanowione w ustępie trzecim § 12, rozporządzenia niniejszego, zostanie wynagrodzenie to pokryte przez zarząd wojskowy.

W razie oddania zakładu zarządowi wojskowemu należy kierownictwo tegoż poruczyć oficerowi (urzędnikowi wojskowemu); kierownikiem technicznym należy ustanowić organ fachowy, o ile możności dotychczasowego kierownika zakładu.

Do §§ 19. i 20.

1. Przy ustalaniach komisyjnych, przedsiębranych po myśli §§ 19. i 20., należy stosować przepisy trzech ostatnich ustępów punktu 1. postanowień wykonawczych do § 12.

Komisya bada stan nieruchomości i oznacza zwyczajną ich wartość; następnie rozstrzyga, czy należy w ogóle zapłacić wynagrodzenie po myśli drugiego ustępu § 19. ustawy i ustala w danym razie wysokość wynagrodzenia.

Przy oddaniu nieruchomości należy w sposób analogiczny ustalić szkodę, wynikłą w danym razie bezpośrednio z powodu używania (§ 19.), względnie z powodu zburzenia lub istotnej przemiany (§ 20.), jakoteż odszkodowanie, jakie ma być zapłacone. Przytem tak samo jak się to dzieje w wszystkich innych przypadkach, w których według ustawy należy się odszkodowanie, nie powinno się zwracać uwagi na utracony zysk lub uszkodzenia, spowodowane akcyami wojennemi (np. ostrzeliwaniem).

2. Do postępowania w przypadku wywłaszczenia należy w razie, jeżeli zwłoka grozi niebezpieczeństwem, zastosować postanowienia §§ 40. i 41. ustawy z dnia 18. lutego 1878, Dz. u. p. Nr. 30.

Do § 21.

1. Osobom, powołanym do świadczeń, spełnianych przy wojsku przez oficerów lub osoby równorzędne, należy się takie pomieszczenie, jak dla gażystów X. klasy rangi, wszystkim innym osobom takie, jak dla szeregowców.

2. Za umieszczenie bydlęcia w stajni lub w stodole, pod szopą lub pod dachem rozpiętym płaci się dziennie 2 h, za umieszczenie owcy lub bydlęcia, przeznaczonego na zakłucie, 1 h.

3. Czy i jakie wynagrodzenie winno być zapłacone za place (ubikacye), objęte rekwizycyą według ostatniego ustępu paragrafu ustawy, należy oznaczyć przez komisyę stosownie do przepisów trzech ostatnich ustępów punktu 1. postanowień wykonawczych do § 12.

Do § 22.

1. Przy pożywieniu w naturze (pożywieniu na kwaterach) wynosi cała porcya dzienna, należąca się człowiekowi:

700 gramów chleba,

2 porcye kawy, z których każda składa się z 20 gramów palonych ziarnek kawy i 25 gramów cukru,

400 gramów świeżego mięsa wołowego,

140 gramów jarzyn (ryżu, krup, kaszki pszennej, owoców strączkowych, jagieł, kaszy tatarczanej, suszonych potraw mącznych),

przyprawy (30 gramów soli, 0·5 grama pieprzu lub papryki, 20 gramów świeżej zieleniny do zupy, 2 centylitry octu, 20 gramów tłuszczu, 5 gramów cebuli lub czosnku) i 50 centylitrów wina lub $^3/_4$ litra piwa.

Każde jedzenie winno składać się:

Śniadanie z jednej porcyi kawy,

obiad z przyrządzonej całej porcyi mięsa i połowy porcyi jarzyny oraz z połowy porcyi napojów,

wieczerza z przyrządzonej połowy porcyi jarzyn oraz połowy porcyi napojów.

Porcya chleba przypada na śniadanie, obiad i wieczerzę, drugiej porcyi kawy można żądać do obiadu lub do wieczerzy, również można żądać porcyi mięsa po połowie do obiadu i do wieczerzy.

Na pożywienie w naturze można żądać tylko tego, czego używa się zwyczajnie w danej miejscowości lub w odnośnem gospodarstwie domowem; jeżeli tedy niema do dyspozycyi poszczególnych artykułów, należących do porcyi dziennej, można w zamian za nie dostarczyć innych używanych w miejscu artykułów o takiej samej wartości. Gmina winna dołożyć starania, aby zażądane pożywienie w naturze (pożywienie na kwaterach) było przyrządzane na czas oznaczony. Jeżeli wojsko obozuje, natenczas gmina ma wydać zarządzenie, aby pożywienie przynoszono do obozu, albo żołnierze będą prowadzeni oddziałami tam, gdzie pożywienie przygotowano.

2. Wynagrodzenie za pożywienie w naturze wynosi, a mianowicie:

za całą porcyę dzienną . . .	1 K	53	h
za śniadanie	— „	21	„
za obiad z całą porcyą mięsa .	— „	99	„
za obiad z połową porcyi mięsa	— „	72	„
za wieczerzę z połową porcyi mięsa	— „	60	„
za wieczerzę bez porcyi mięsa .	— „	33	„

Wynagrodzenie za artykuły żywności oraz wynagrodzenie za żywe bydło, przeznaczone na rzeź i zakłucie, ustanowione jest w załączniku I.; wynagrodzenia te obowiązują tylko o tyle, o ile nie da się uzyskać na podstawie dobrowolnego porozumienia cen niższych.

3. Na rzeź będzie się żądało z reguły bydła rogatego. Woły i krowy należy dostarczać o ile możności w wieku ponad 3 lata, w każdym razie nie poniżej dwóch lat; jeżeli żądaniu dostarczenia bydła rogatego nie można wyjątkowo uczynić zadość albo można tylko w części, natenczas zamiast jednego bydlęcia dostarczyć należy 10 owiec albo 10 kóz albo 5 świń. Bydła przeznaczonego do chowu i bydła dojnego można żądać na rzeź tylko w tych nie dających się uniknąć przypadkach wyjątkowych, w których zapotrzebowania bydła rzeźnego nie można pokryć na czas w inny sposób. Przytem wolno dopiero w przypadku ostatecznym sięgnąć po zwierzęta, należące do trzód zarodowych lub stowarzyszeń mających na celu utrzymywanie stadnin, tak samo po zwierzęta, przeznaczone do chowu, a zakupione lub premiowane przy pomocy subwencyi państwa lub kraju. Dobrze wypróbowane matki tudzież buhaje i byki do chowu, jak również świnie, należące do stacyi hodowli świń, i zwierzęta z daleko posuniętą ciężarnością są bezwarunkowo uwolnione od rekwizycyi.

Zwierzęta opasowe będą przyjmowane tylko na pokrycie potrzeby miejscowej. Wykluczone od przyjęcia są: buhaje, bawoły, następnie zwierzęta niezupełnie zdrowe, bardzo chude i bardzo zmęczone, wreszcie bydło z okolic, w których panuje zaraza.

Za zwierzęta, przyjęte na rzeź, płaci się wynagrodzenie według stwierdzonej żywej wagi.

Do § 23.

1. W razie obejmowania rekwizycyą artykułów, używanych na paszę, należy mieć wzgląd na to, aby dostawca paszy mógł utrzymać własny stan bydła.

Paszy żąda się według wagi. Jeżeli nie ma owsa, siana i słomy, należy wzamian za to dostarczyć używanych w miejscu surrogatów o równej wartości.

2. Ocenienie, przewidziane w ostatnim ustępie paragrafu ustawy, ma w obecności reprezentanta gminy przeprowadzić rzeczoznawca, którego wyznaczy polityczna władza powiatowa. Z dokonania ocenienia winien reprezentant gminy spisać protokół, który ma także podpisać rzeczoznawca, i przesłać go politycznej władzy powiatowej. Co do rzeczoznawcy ma zastosowanie punkt 2. postanowień wykonawczych do § 15.

Do § 24.

1. Oprócz świadczeń rzeczowych, wymienionych szczegółowo w ustawie względnie w postanowieniach wykonawczych, można rekwizycyą objąć także wojenne środki pomocnicze, jak np. surowce, półfabrykaty, wyroby fabryczne, materyały budowlane i narzędzia, materyały potrzebne do ruchu i wyposażenia oraz środki lecznicze. Wyłączone są jednak takie przedmioty, które mogą być wykorzystane na cele wojenne tylko pośrednio t. j. przez użycie ceny uzyskanej z ich sprzedaży, jakoto papiery wartościowe, przedmioty sztuki itp.

2. O ile nie można uzyskać w drodze dobrowolnego porozumienia cen niższych, należy płacić wynagrodzenie za artykuły, oznaczone

w załączniku II. według podanych tamże stóp wynagrodzenia, a za artykuły, nadające się do ustalenia cen jednolitych, według cen ustanowionych stosownie do postanowień wykonawczych do § 18., punkt 2., zaś za artykuły, zabrane z aptek cywilnych, według taks, obowiązujących przy zakupnie dla potrzeby szpitali i zakładów dobroczynnych. Celem ustalenia wartości pospolitej innych przedmiotów, ustalenia wynagrodzenia względnie odszkodowania wyznacza polityczna władza powiatowa o ile możności w porozumieniu z władzą wojskową rzeczoznawcę w tych przypadkach, w których porozumienie dobrowolne nie przyjdzie do skutku. Jeżeli będzie chodziło prawdopodobnie o wynagrodzenie wyższe niż 1000 K, należy do ocenienia powołać reprezentanta władzy skarbowej. Co do sporządzania i przesyłania protokołu w sprawie ocenienia, tudzież co do rzeczoznawcy obowiązują postanowienia wykonawcze do § 23.

Do § 27.

1. Do żądania wprost od zobowiązanego mają prawo także komendy żandarmeryi.

Świadczeń wojennych, potrzebnych dla celów siły zbrojnej państwa sprzymierzonego jakoteż personalu, wspomnianego w ustępie drugim § 1. ustawy, mogą żądać tylko komendy (władze), wojskowe własnej siły zbrojnej lub komendy żandarmeryi.

Poszczególne osoby mają prawo żądać powinności wojennych tylko na podstawie pisemnego upoważnienia, udzielonego przez uprawnioną do żądania komendę (władzę).

Świadczeń wojennych należy żądać w drodze pisemnej. Żądania te winne podawać przedmiot i zakres świadczenia, miejsce i czas dostawy, jakoteż imię i nazwisko, stopień, oddział wojskowy (komendę, władzę, zakład) żądającego.

2. W razie rekwizycyi wozów lokalnych winno postępowanie komisyjne i ocenianie odpaść bezwarunkowo, przy wszystkich innych świadczeniach, żądanych wprost od gminy lub od posiadacza wówczas, jeżeli spełnienie tych świadczeń jest szczególnie naglące.

Do § 32.

1. O ile wypłat w gotówce nie uskutecznia się na podstawie wykazów należytości, winien potwierdzić je odbiorca pisemnie, a odnośny kwit podpisać o ile możności także naczelnik gminy.

2. Świadczenia, za które nie uiszczono zapłaty w gotówce lub odszkodowania, które w gotówce nie pokryto, należy potwierdzać zapomocą poświadczeń. Poświadczenie ma być wydane uprawnionemu ewentualnie za pośrednictwem naczelnika gminy; odpis poświadczenia należy przechować.

3. W celu wypłaty należących się kwot trzeba poświadczenia za pośrednictwem gminy przedłożyć właściwej politycznej władzy powiatowej.

Ta ostatnia winna te poświadczenia, które zawierają już daty, potrzebne w celu likwidacyi, a więc w szczególności oznaczenie wartości świadczenia, przesłać wraz ze spisem wprost do Ministerstwa wojny. Wypłata następuje w drodze politycznych władz powiatowych; w tym celu winne one zatrzymać odpis wspomnianego powyżej spisu.

Do § 33.

1. Termin, ustanowiony w ustępie pierwszym paragrafu ustawy, nie wyklucza prawa wystąpienia z odnośnemi reszczeniami jeszcze przed ogłoszeniem ustania zobowiązania do powinności wojennych.

Właściwą do zgłoszenia u niej roszczenia po myśli § 33. ustawy jest ta zwierzchność gminna, w której okręgu w ostatnim czasie znajdował się stale przedmiot świadczenia wojennego, powołany do świadczeń wojennych miał swoje miejsce zamieszkania lub przebywają pozostali po nim członkowie rodziny.

Jeżeliby podania nadeszły do gminy, która nie jest właściwą, albo wprost do wyższej instancyi, należy przesłać je z urzędu do właściwej zwierzchności gminnej.

2. Zwierzchność gminna winna zbadać zgłoszone roszczenia co do istnienia warunków § 33., ustęp 1., ustawy i po przeprowadzeniu potrzebnych dochodzeń przesłać odnoszące się do zgłoszonych roszczeń podania (protokoły) jak najrychlej politycznej władzy powiatowej celem przedłożenia ich komisyi powiatowej. Jeżeliby przy badaniu zgłoszeń okazało się, że postępowanie (ustalenia przez komisyę lub rzeczoznawców), zarządzone w podanych powyżej przepisach w ogóle jeszcze nie zostało przeprowadzone, wówczas winna polityczna władza powiatowa przeprowadzić najpierw to postępowanie.

Do § 37.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie natychmiast po jego ogłoszeniu.

Równocześnie tracą moc obowiązującą rozporządzenie Ministerstwa obrony krajowej z dnia 25. lipca 1914, Dz. u. p. Nr. 171, i obwieszczenie Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 10. sierpnia 1914, Dz. u. p. Nr. 212.

Georgi wlr. **Heinold** wlr.

Załącznik I.
(Do L 22.)

Stopy wynagrodzenia

za artykuły żywności i żywe bydło, przeznaczone na rzeź i zakłucie.

	Artykuły żywności	Wynagrodzenie za	K	h
Chleb i pasza	Pszenica	q	31	—
	Żyto		22	—
	Poślad		24	50
	Jęczmień		19	10
	Owies		19	—
	Kukurydza		18	—
	Wyka		17	50
Mąki	Mąka do pieczenia chleba pszennego		43	—
	Mąka do pieczenia chleba żytniego		33	—
	Mąka do pieczenia sucharów pszennych		44	—
	Mąka pszenna do gotowania		46	—
	Mąka kukurydziana do gotowania		30	70
Gotowy chleb (używany w kraju)	Chleb pszenny	kg	—	41
	Chleb żytni		—	37
	Chleb mieszany		—	39
Suche jarzyny	Ryż	q	46	—
	Krupy		40	—
	Grys		54	—
	Groch (fasola)		37	—
	Soczewica		70	—

	Artykuły żywności	Wynagrodzenie za	K	h
Suche jarzyny	Groch		45	—
	Groch łuskany	q	55	—
	Jagły		44	—
	Hreczka		32	—
	Tarhonya		1	10
	Inne suszone potrawy mączne	kg	1	15
	Makaron		1	20
Świeże jarzyny	Ziemniaki	q	8	—
	Inne świeże jarzyny (kapusta, rodzaje kielu, buraki itd.)	kg	—	22
	Kwaśna kapusta i kwaśne buraki		—	24
Używki i zaprawy	Kawa palona	q	320	—
	Herbata	kg	9	—
	Kakao		4	—
	Cukier w głowach		80	—
	Cukier w kostkach	q	81	50
	Sól		26	—
	Pieprz		3	—
	Papryka		3	—
	Kminek		1	50
	Zielenina do zupy (suszona)	kg	2	—
	Cebula		—	16
	Czosnek		—	50
Napoje, ocet i oliwa	Wino	l	1	—
	Piwo (łącznie z opłatami autonomicznemi)	hl	30	—
	Wódka		1	40
	Rum		2	50
	Koniak	l	4	—
	Ocet		—	20
	Oliwy do jedzenia		1	50

Artykuły żywności			Wynagrodzenie za	K	h
Mięso, tłuszcz, ser	Żywe bydło rzeźne z wyjątkiem bydła do chowu i dającego mleko	Woły, krowy, byki	q żywej wagi	90	—
	Żywe bydło przeznaczone na zakłucie	Owce		60	—
		Świnie		120	—
		Kozy		60	—
		Cielęta		120	—
	Świeże mięso w stanie wyśrotowanym	Wołowina	q	180	—
		Baranina		140	—
		Wieprzowina		160	—
		Kozina		120	—
		Cielęcina		180	—
	Mięso wędzone			250	—
	Salami			450	—
	Inne dające się przechowywać kiełbasy			320	—
	Słonina			200	—
	Smalec świński			200	—
	Masło		kg	3	50
	Ser			2	50
Pasza	Siano		q	9	—
	Krupy owsiane			24	—
	Krupy jęczmienne			23	—
	Krupy kukurydziane			21	—
	Otręby			12	—
	Słoma			5	—

Załącznik II.

(Do § 24.)

Stopy wynagrodzenia

za materyał na opał, do oświetlenia i do wytwarzania ruchu.

<table>
<tr><th colspan="2" rowspan="2">Artykuły użytkowe</th><th colspan="3">Wynagrodzenie</th></tr>
<tr><th>za</th><th>K</th><th>h</th></tr>
<tr><td rowspan="13">Materyał na opał, do oświetlenia i do wytwarzania ruchu</td><td>Twarde drzewo opałowe</td><td rowspan="2">m^3</td><td>12</td><td>50</td></tr>
<tr><td>Miękkie drzewo opałowe</td><td>11</td><td>—</td></tr>
<tr><td>Węgiel kamienny</td><td rowspan="4">q</td><td>3</td><td>—</td></tr>
<tr><td>Węgiel drzewny</td><td>14</td><td>—</td></tr>
<tr><td>Koks</td><td>4</td><td>—</td></tr>
<tr><td>Nafta</td><td>30</td><td>—</td></tr>
<tr><td>Olej do palenia</td><td>kg</td><td>1</td><td>—</td></tr>
<tr><td>Benzyna</td><td>q</td><td>60</td><td>—</td></tr>
<tr><td>Spirytus (90stopniowy)</td><td>l</td><td>—</td><td>60</td></tr>
<tr><td>Olej do motorów</td><td rowspan="4">kg</td><td>—</td><td>95</td></tr>
<tr><td>Tłuszcz spoisty</td><td>—</td><td>80</td></tr>
<tr><td>Olej do maszyn</td><td>—</td><td>60</td></tr>
<tr><td>Karbid</td><td>—</td><td>60</td></tr>
</table>